

ΒΑΣΙΚΑ ΟΡΙΑ

Έστω μια συνάρτηση f η οποία ορίζεται όσο κοντά θέλουμε στο x_0 , δηλαδή ορίζεται τουλάχιστον σ' ένα από τα σύνολα $(\alpha, x_0) \cup (x_0, \beta)$ ή (α, x_0) ή (x_0, β) .

Όταν οι τιμές της $f(x)$ προσεγγίζουν όσο θέλουμε τον πραγματικό αριθμό ℓ , καθώς το x προσεγγίζει με οποιοδήποτε τρόπο τον αριθμό x_0 , τότε γράφουμε

$$\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = \ell$$

Ισχύουν οι παρακάτω ιδιότητες :

1. Αν $P(x) = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0$ ένα πολυώνυμο του x τότε

$$\lim_{x \rightarrow x_0} P(x) = P(x_0)$$

2. Αν $f(x) = \frac{P(x)}{Q(x)}$ με $P(x), Q(x)$ πολυώνυμα με $Q(x_0) \neq 0$ τότε

$$\lim_{x \rightarrow x_0} \frac{P(x)}{Q(x)} = \frac{P(x_0)}{Q(x_0)}$$

3. $\lim_{x \rightarrow x_0} \eta \mu x = \eta \mu x_0$ και $\lim_{x \rightarrow x_0} \sigma \upsilon \nu x = \sigma \upsilon \nu x_0$

4. Όρια και πράξεις

Υπό την προϋπόθεση ότι τα $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$ και $\lim_{x \rightarrow x_0} g(x)$ υπάρχουν και είναι πραγματικοί αριθμοί ισχύουν οι ιδιότητες

- $\lim_{x \rightarrow x_0} [f(x) \pm g(x)] = \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) \pm \lim_{x \rightarrow x_0} g(x)$
- $\lim_{x \rightarrow x_0} (\lambda f(x)) = \lambda \lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$, λ σταθερά
- $\lim_{x \rightarrow x_0} (f(x)g(x)) = \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) \cdot \lim_{x \rightarrow x_0} g(x)$ (ισχύει και για περισσότερες από 2 συναρτήσεις)
- $\lim_{x \rightarrow x_0} \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)}{\lim_{x \rightarrow x_0} g(x)}$ ($\lim_{x \rightarrow x_0} g(x) \neq 0$)
- $\lim_{x \rightarrow x_0} |f(x)| = |\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)|$
- $\lim_{x \rightarrow x_0} f^v(x) = (\lim_{x \rightarrow x_0} f(x))^v$
- $\lim_{x \rightarrow x_0} \sqrt[v]{f(x)} = \sqrt[v]{\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)}$ ($\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) \geq 0$)
- $\lim_{x \rightarrow x_0} (f(x) - \ell) = 0 \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = \ell$
- Το $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$, αν υπάρχει, είναι μοναδικό

Παρατήρηση

Αν $\lim_{x \rightarrow x_0} (f(x)+g(x)) = 5$ και $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = 2$ δεν μπορούμε να γράψουμε

$$\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) + \lim_{x \rightarrow x_0} g(x) = 5 \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow x_0} g(x) = 3 \quad (\text{αφού δεν γνωρίζουμε την ύπαρξη του})$$

$\lim_{x \rightarrow x_0} g(x)$ ή για παράδειγμα να βρεθεί το $\lim_{x \rightarrow x_0} (x \eta\mu \frac{1}{x})$ είναι λάθος να πούμε

$$\lim_{x \rightarrow x_0} (x \eta\mu \frac{1}{x}) = 0 \quad \text{επειδή} \quad \lim_{x \rightarrow x_0} x = 0.$$

5. Α. Όταν οι τιμές της $f(x)$ προσεγγίζουν όσο θέλουμε τον πραγματικό αριθμό ℓ_1 , καθώς το x προσεγγίζει από μικρότερες τιμές τον αριθμό x_0 ($x < x_0$), τότε γράφουμε $\lim_{x \rightarrow x_0^-} f(x) = \ell_1$. Το ℓ_1 το ονομάζουμε αριστερό πλευρικό όριο της f στο x_0 .

Β. Όταν οι τιμές της $f(x)$ προσεγγίζουν όσο θέλουμε τον πραγματικό αριθμό ℓ_2 , καθώς το x προσεγγίζει από μεγαλύτερες τιμές τον αριθμό x_0 ($x > x_0$), τότε γράφουμε $\lim_{x \rightarrow x_0^+} f(x) = \ell_2$. Το ℓ_2 το ονομάζουμε δεξιό πλευρικό όριο της f στο x_0 .

Αν η $f(x)$ δίνεται με διαφορετικούς τύπους εκατέρωθεν του x_0 τότε παίρνουμε πλευρικά όρια και χρησιμοποιούμε το παρακάτω θεώρημα:

$$\lim_{x \rightarrow x_0} \lim_{x \rightarrow x_0^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = \ell \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = \ell$$

(Αν $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) \neq \lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$ δεν υπάρχει το $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$)

Αν η f ορίζεται μόνο δεξιά του x_0 τότε το $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$ ταυτίζεται με το $\lim_{x \rightarrow x_0^+} f(x)$

(αν αυτό υπάρχει).

Αν η f ορίζεται μόνο αριστερά του x_0 τότε το $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$ ταυτίζεται με το $\lim_{x \rightarrow x_0^-} f(x)$

(αν αυτό υπάρχει).

Παράδειγμα

$$\text{Έστω η συνάρτηση } f(x) = \begin{cases} 3x^2 - 4 & , x < 1 \\ \frac{-1}{x} & , x > 1 \end{cases}$$

Να βρεθεί το $\lim_{x \rightarrow 1} f(x)$

Λύση

Είναι:

$$\lim_{x \rightarrow 1^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^-} (3x^2 - 4) = -1$$

$$\lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^+} \left(-\frac{1}{x}\right) = -1$$

$$\text{Επομένως } \lim_{x \rightarrow 1} f(x) = -1$$

Παρατηρούμε ότι η f δεν ορίζεται για $x=1$, παρ' όλα αυτά υπάρχει το $\lim_{x \rightarrow 1} f(x)$.

Η ύπαρξη του $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$ δεν εξαρτάται από το αν ορίζεται η $f(x)$ στο x_0

ΟΡΙΑ-ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Επίσης μπορεί να ορίζεται το $f(x_0)$ και το $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) \neq f(x_0)$

Βασική παρατήρηση:

- Αν $\lim_{x \rightarrow x_0} |f(x)| = \ell$ δεν έπεται $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = \ell$ ή $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = -\ell$
- Αν $\lim_{x \rightarrow x_0} |f(x)| = 0 \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = 0$

Γνωρίζουμε ότι:

- $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\eta\mu x}{x} = 1$ και $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 - \sigma\upsilon\nu x}{x} = 0$

Παρατηρήσεις:

1^η. Για να βρούμε το $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$ εφαρμόζουμε τις ιδιότητες. Για παράδειγμα

$$\lim_{x \rightarrow 1} \sqrt{x^3 - x^2 + x + 1} = \sqrt{\lim_{x \rightarrow 1} (x^3 - x^2 + x + 1)} = \sqrt{2}$$
$$\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}} \frac{\eta\mu x - x}{x + \frac{\pi}{2}} = \frac{\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}} (\eta\mu x - x)}{\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}} (x + \frac{\pi}{2})} = \frac{\eta\mu \frac{\pi}{2} - \frac{\pi}{2}}{\frac{\pi}{2} + \frac{\pi}{2}} = \frac{1 - \frac{\pi}{2}}{\pi}$$

Όταν όμως δεν μπορούμε να κάνουμε εφαρμογή των ιδιοτήτων τότε **μετασχηματίζουμε** τον τύπο της f . Για παράδειγμα :

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2 - 3x + 2}{x - 1} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x-1)(x-2)}{x-1} = \lim_{x \rightarrow 1} (x-2) = -1$$

Γενικά για να βρούμε το $\lim_{x \rightarrow x_0} \frac{A(x)}{B(x)}$, όπου $\lim_{x \rightarrow x_0} A(x) = \lim_{x \rightarrow x_0} B(x) = 0$,

μετασχηματίζουμε την $f(x) = \frac{A(x)}{B(x)}$ ώστε να απλοποιήσουμε το $x - x_0$.

1^{ος} Μετασχηματισμός (με ριζικά)

Παράδειγμα

Να βρεθούν τα όρια α) $\lim_{x \rightarrow x_0} \frac{\sqrt{x+1}-1}{x^2+x}$ β) $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{\sqrt{x+2}-2}{\sqrt{3x^2+4}-4}$

Λύση

$$\alpha) \lim_{x \rightarrow x_0} \frac{\sqrt{x+1}-1}{x^2+x} = \lim_{x \rightarrow x_0} \frac{x+1-1}{x(x+1)(\sqrt{x+1}+1)} = \lim_{x \rightarrow x_0} \frac{1}{(x+1)(\sqrt{x+1}+1)} = \frac{1}{2}$$

$$\beta) \lim_{x \rightarrow 2} \frac{\sqrt{x+2}-2}{\sqrt{3x^2+4}-4}, \quad \text{θα ήταν λάθος να πούμε} \quad \frac{\lim_{x \rightarrow 2} (\sqrt{x+2}-2)}{\lim_{x \rightarrow 2} (\sqrt{3x^2+4}-4)} = \frac{0}{0}$$

(απροσδιόριστη)

Επομένως :

$$f(x) = \frac{\sqrt{x+2}-2}{\sqrt{3x^2+4}-4} = \frac{(x+2-4)(\sqrt{3x^2+4}+4)}{(3x^2+4-16)(\sqrt{x+2}+2)} =$$

$$= \frac{(x+2)(\sqrt{3x^2+4}+4)}{3(x-2)(x+2)(\sqrt{x+2}+2)} = \frac{\sqrt{3x^2+4}+4}{3(x+2)(\sqrt{x+2}+2)} \text{ συνεπώς}$$

$$\lim_{x \rightarrow 2} f(x) = \lim_{x \rightarrow 2} \frac{\sqrt{3x^2+4}+4}{3(x+2)(\sqrt{x+2}+2)} = \frac{\lim_{x \rightarrow 2} (\sqrt{3x^2+4}+4)}{\lim_{x \rightarrow 2} 3(x+2) \lim_{x \rightarrow 2} (\sqrt{x+2}+2)} = \frac{1}{6}$$

2ος Μετασχηματισμός.

Όταν δίνεται το όριο μιας παράστασης που περιέχει μια συνάρτηση.

Παράδειγμα

Αν $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{f(x)-2}{x+1} = 2$ να βρεθεί το $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{xf(x)+x^2+1}{x+1}$

Λύση

Είναι:

$$\frac{f(x)-2}{x+1} = g(x) \Leftrightarrow f(x) = g(x)(x+1) + 2$$

και

$$\frac{xf(x)+x^2+1}{x+1} = \frac{xg(x)(x+1)+2x+x^2+1}{x+1} = \frac{(x+1)xg(x)+(x+1)^2}{x+1} = xg(x)+x+1$$

$$\text{ώστε } \lim_{x \rightarrow 1} \frac{xf(x)+x^2+1}{x+1} = \lim_{x \rightarrow 1} (xg(x)+x+1) = \lim_{x \rightarrow 1} xg(x) + \lim_{x \rightarrow 1} (x+1) = -2$$

Θεώρημα

Αν μια συνάρτηση f είναι ορισμένη σε ένα σύνολο της μορφής

$(\alpha, x_0) \cup (x_0, \beta)$, τότε ισχύει η ισοδυναμία :

$$\lim_{x \rightarrow x_0^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow x_0^-} f(x) = \ell \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = \ell$$

(Όταν αριστερά -δεξιά του x_0 αλλάζει ο τύπος παίρνουμε πλευρικά όρια.)

Παράδειγμα

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = \begin{cases} 3x+a & , x > 1 \\ x+2 & , x \leq 1 \end{cases}$

Να βρεθεί ο a ώστε να υπάρχει το $\lim_{x \rightarrow 1} f(x)$.

Λύση

Για να υπάρχει το $\lim_{x \rightarrow 1} f(x)$ πρέπει

$$\lim_{x \rightarrow 1^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow 1^-} (x+2) = \lim_{x \rightarrow 1^+} (3x+a) \Leftrightarrow 3 = 3+a \Leftrightarrow a=0$$

Βασικό θέμα:

Αν το $\lim_{x \rightarrow x_0} \frac{A(x)}{\Pi(x)} = \ell \in \mathbb{R}$ και $\lim_{x \rightarrow x_0} \Pi(x) = 0$ τότε να δείξετε ότι: $\lim_{x \rightarrow x_0} A(x) = 0$

Απόδειξη:

ΟΡΙΑ-ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Έστω $f(x) = \frac{A(x)}{\Pi(x)} \Leftrightarrow A(x) = f(x)\Pi(x)$, οπότε

$$\lim_{x \rightarrow x_0} A(x) = \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) \lim_{x \rightarrow x_0} \Pi(x) = \ell \cdot 0 = 0$$

Παράδειγμα:

Να βρεθεί η τιμή του $a \in \mathbb{R}$ ώστε το $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt{x^2 + 3} - ax}{x - 1}$ να 'ναι πραγματικός αριθμός .

Λύση:

Επειδή

$$\lim_{x \rightarrow 1} (x-1) = 0 \quad \text{και} \quad \lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt{x^2 + 3} - ax}{x - 1} \in \mathbb{R} \quad \text{πρέπει}$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} (\sqrt{x^2 + 3} - ax) = 0 \Leftrightarrow 2 - a = 0 \Leftrightarrow a = 2.$$

Κάνουμε επαλήθευση για $a=2$, οπότε:

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt{x^2 + 3} - 2x}{x - 1} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2 + 3 - 4x^2}{(x - 1)(\sqrt{x^2 + 3} + 2x)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{-3(x - 1)(x + 1)}{(x - 1)(\sqrt{x^2 + 3} + 2x)}$$

$$= -3 \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x + 1}{\sqrt{x^2 + 3} + 2x} = -\frac{3}{2} \in \mathbb{R}$$

Όταν το όριο ενός κλάσματος θέλουμε να είναι πραγματικός αριθμός και το όριο του παρονομαστή είναι μηδέν, τότε πρέπει το όριο του αριθμητή να είναι μηδέν. Στη συνέχεια αντικαθιστούμε την παράμετρο που βρήκαμε στο κλάσμα και βρίσκουμε το όριο.

Παράδειγμα:

Δίνεται η συνάρτηση

$$f(x) = \begin{cases} \frac{\sqrt{x+1} - a}{x} & , -1 < x < 0 \\ x + \beta, & x > 0 \end{cases} \quad \text{όπου } a, \beta, \gamma \in \mathbb{R}$$

Να βρεθούν οι τιμές των a, β ώστε το $\lim_{x \rightarrow 0} f(x)$ να είναι πραγματικός .

Λύση:

Πρέπει

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = \ell \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{\sqrt{x+1} - a}{x} = \ell \quad (1) \quad \text{και}$$

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} (x + \beta) = \ell \quad (2)$$

Από την (1) επειδή $\lim_{x \rightarrow 0} x = 0$, πρέπει

$$\lim_{x \rightarrow 0} (\sqrt{x+1} - a) = 0 \Leftrightarrow 1 - a = 0 \Leftrightarrow a = 1$$

Από την (1) :

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{\sqrt{x+1}-1}{x} = \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{x+1-1}{x(\sqrt{x+1}+1)} = \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{1}{\sqrt{x+1}+1} = \frac{1}{2} = \ell$$

Από την (2)

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} (x+\beta) = \frac{1}{2} \Leftrightarrow \beta = \frac{1}{2}$$

Εύρεση του $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(x)}{g(x)}$

Όταν $\lim_{x \rightarrow x_0} g(x) = \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = 0$ τότε μετασχηματίζουμε το $\frac{f(x)}{g(x)}$ με σκοπό να απλοποιήσουμε το $x - x_0$ δηλαδή προσπαθούμε να εμφανίσουμε το $(x - x_0)$ στον αριθμητή και στον παρονομαστή. Αυτό το πετυχαίνουμε κάνοντας τον κατάλληλο μετασχηματισμό στην κάθε περίπτωση.

Ασκήσεις

1. Να βρεθούν τα :

α) $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt{3x^2+1}-2}{x-1}$ β) $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{\sqrt{2x-3}-\sqrt{5-2x}}{x^2-3x+2}$ γ) $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{\sqrt{x^2+5}-\sqrt{4x+1}}{\sqrt{3x^2+4}-4}$

2. Να προσδιοριστεί ο $a \in \mathbb{R}$ ώστε η συνάρτηση $f(x) = \frac{\sqrt{x^2+3}-ax}{x^2-1}$ να έχει στο 1 όριο πραγματικό αριθμό.

3. Να βρεθούν οι τιμές των a, β ώστε $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sqrt{x^2+1}-ax-\beta}{x} = 2$

4. Έστω οι συναρτήσεις $f, g : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ με $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{f(x)}{x^2-4} = 3$ και $\lim_{x \rightarrow 2} [g(x)(1-\sqrt{x-1})] = 5$.

Να βρεθεί το $\lim_{x \rightarrow 2} f(x)g(x)$

5. Αν $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{f(x)-2}{x+1} = 2$ να βρεθεί το $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{xf(x)+x^2+1}{x+1}$

6. Δίνεται η συνάρτηση

$$f(x) = \begin{cases} x^2 - 2ax - a & , x \geq -1 \\ \frac{x^2 - \beta}{x+1} & , x < -1 \end{cases}$$

Να βρεθούν οι τιμές των a, β ώστε να υπάρχει το $\lim_{x \rightarrow -1} f(x)$

7. Αν $\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)-f(a)}{x-a} = \lambda, \lambda \in \mathbb{R}$ να δείξετε ότι $\lim_{x \rightarrow a} \frac{xf(a)-af(x)}{x-a} = f(a)-\lambda a$

8. Έστω η συνάρτηση $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ με $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{f(x) - 4}{x - 1} = 2$

Να βρεθεί το $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{f^2(x) - f(x) - 12}{x^2 + x - 2}$

Όρια με απόλυτα

Θεώρημα :

Αν $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) > 0$ τότε $f(x) > 0$ κοντά στο x_0

Αν $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) < 0$ τότε $f(x) < 0$ κοντά στο x_0

Παράδειγμα 1

Να βρεθεί το $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{|x^2 - 1| - 1}{x}$

Λύση :

Το πεδίο ορισμού της f είναι $D_f = \mathbb{R}^*$ και παρατηρούμε ότι

$\lim_{x \rightarrow 0} (|x^2 - 1| - 1) = \lim_{x \rightarrow 0} x = 0$. Για να βρούμε το $\lim_{x \rightarrow 0} f(x)$ πρέπει να απαλλαγούμε από τα απόλυτα.

Επειδή $\lim_{x \rightarrow 0} (x^2 - 1) = -1 < 0$ είναι $x^2 - 1 < 0$ κοντά στο 0 οπότε :

$$f(x) = \frac{1 - x^2 - 1}{x} = -x \text{ συνεπώς}$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0} (-x) = 0$$

Αν έχουμε τη μορφή $\left(\frac{0}{0}\right)$ και κανένα απόλυτο δεν μηδενίζεται στο x_0 , τότε βρίσκουμε τα όρια των συναρτήσεων που είναι μέσα στα απόλυτα και με την βοήθεια του παραπάνω θεωρήματος διώχνουμε τα απόλυτα, όπως το παράδειγμα 1.

Παράδειγμα 2

Να βρεθεί το $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{|x^2 - 1| - 1}{|x^2 - x|}$

Λύση :

Το πεδίο ορισμού της f είναι το $D_f = \mathbb{R} - \{0, 1\}$, όπου $f(x) = \frac{|x^2 - 1| - 1}{|x^2 - x|}$

Παρατηρούμε ότι $\lim_{x \rightarrow 0} |x^2 - x| = \lim_{x \rightarrow 0} (|x^2 - 1| - 1) = 0$

- Αν $x \in (-1, 0)$ τότε $f(x) = \frac{1 - x^2 - 1}{x^2 - x} = \frac{-x^2}{x(x - 1)} = \frac{x}{1 - x}$

$$\lim_{x \rightarrow 0^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^-} \frac{x}{1 - x} = 0$$

- Αν $x \in (0, 1)$ τότε $f(x) = \frac{1 - x^2 - 1}{x - x^2} = \frac{-x^2}{x(1 - x)} = -\frac{x}{1 - x}$

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = - \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{x}{1-x} = 0$$

Όστε: $\lim_{x \rightarrow 0} f(x) = 0$

Αν έχουμε τη μορφή (%) και κάποιο απόλυτο μηδενίζεται στο x_0 , τότε για την εύρεση του $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x)$ παίρνουμε πλευρικά όρια (όπως στο παράδειγμα 2)

Παράδειγμα 3

Αν $\lim_{x \rightarrow 1} f(x) = 5$, πόσο ισούται η παράσταση $A = |f(x)-2| + |f(x)-7|$ κοντά στο 1 ;

Λύση

Επειδή

$$\lim_{x \rightarrow 1} (f(x) - 2) = 3 > 0 \text{ και } \lim_{x \rightarrow 1} (f(x) - 7) = -2 < 0 \text{ με τη βοήθεια του θεωρήματος}$$

είναι:

$$f(x) - 2 > 0 \text{ και } f(x) - 7 < 0 \text{ κοντά στο } 1. \text{ Επομένως}$$

$$A = f(x) - 2 + 7 - f(x) = 5$$

Στην περίπτωση όπου δεν μπορούμε να προσδιορίσουμε το πρόσημο της παράστασης που είναι μέσα στο απόλυτο θα κάνουμε εφαρμογή της πρότασης

Αν $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) > 0$ τότε $f(x) > 0$ κοντά στο x_0 (όμοια αν $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) < 0$ τότε $f(x) < 0$)

Παράδειγμα 4

Να βρείτε το $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{|x^3 + x - 1| + x^2 - 2x}{x - 1}$

Λύση:

Είναι

$$\lim_{x \rightarrow 1} (x^3 + x - 1) = 1 > 0 \text{ οπότε } x^3 + x - 1 > 0 \text{ κοντά στο } 1.$$

Οπότε ο τύπος της f κοντά στο 1 γίνεται :

$$f(x) = \frac{x^3 + x - 1 + x^2 - 2x}{x - 1} = \frac{x^3 + x^2 - x - 1}{x - 1} =$$

$$= \frac{x(x^2 - 1) + x^2 - 1}{x - 1} = x^2 + 2x + 1, \text{ άρα}$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1} (x^2 + 2x + 1) = 4$$

Ασκήσεις με απόλυτα

1. Να υπολογιστούν τα όρια

α) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{|1 - x^2| + x - 1}{x}$

β) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^2 - 5|x - 2| - 4}{|x| - 2}$

γ) $\lim_{x \rightarrow -1} \frac{|x^2 - 1| - x^2 + x + 2}{\sqrt{x + 2} - 1}$

ΟΡΙΑ-ΣΥΝΕΧΕΙΑ

$$\delta) \lim_{x \rightarrow 2} \frac{|x^3 - x - 1| - |x - 7|}{x^2 - 4} \quad \varepsilon) \lim_{x \rightarrow 1} \frac{2|x - 1| + |x| - 1}{x^2 - 1}$$

2. Έστω η συνάρτηση $g(x) = \frac{f(x) - 1 - x^2 \eta \mu x}{x^2 + x}$ όπου f συνάρτηση ορισμένη στο \mathbb{R} .

Αν $\lim_{x \rightarrow 0} g(x) = 3$ να υπολογιστούν τα $\lim_{x \rightarrow 0} f(x)$ και $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{|f(x)| - 1}{x}$

3. Αν είναι $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{f(x) - 1}{x - 2} = 1$ να βρεθεί το $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{|f(x) - x| - 1}{x - 2}$

ΠΡΟΣΟΧΗ: α) Αν $\lim_{x \rightarrow x_0} |f(x)| = \ell$ δεν έπεται $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = \pm \ell$

β) Αν $\lim_{x \rightarrow x_0} |f(x)| = 0 \Leftrightarrow \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = 0$